

Сама здатність людини до наукового раціонального пізнання навколишньої дійсності може бути представлена як цінність. У вимірі фундаментальних наук раціональне наукове пізнання може розгортатися або заради самого себе (заради істини на пізнання нового). У вимірі прикладних наук отримання обґрунтування цінності науки та наукової раціональності обґрунтовується більш виразно. Цінність нового знання та раціонального пізнання логічно витікає з того, що вони є важливими механізмами адаптації індивіда до навколишнього середовища.

Крім того, наукова раціональність сприяє розвитку людської особистості, розширює спектр сприйняття світу та робить його більш диференційованим. Наукова раціональність постійно перетинається з ціннісною сферою. Наприклад, це демонструє антропний принцип у сучасній космології (Г. Ідліс та Б. Картер). Його сутність полягає в тому, що Всесвіт характеризується властивостями, що можна спостерігати саме тому, що ці властивості передбачають існування спостерігача – людини, озброєної науковою раціональністю. Антропний принцип існує у двох модифікаціях: слабкій та сильній. Слабкий антропний принцип полягає у думці про те, що на властивості Всесвіту накладаються обмеження наявності розумного життя. Сильний антропний принцип проголошує те, що властивості Всесвіту мають бути такими, що в ній обов'язково було розумне життя. Перетин наукової раціональності та етичної сфери простежується найбільш яскраво на прикладі сильного антропного принципу. Через це він вважається дещо менш науковим. Адже обов'язок – це категорія етична, а не наукова. Наука як така не каже про те, що повинно бути, а тільки про те, що є, було або можливе на основі аналізу наявних тенденцій в майбутньому.

Аксіологічне підґрунтя завжди було важливим для наукового мислення та діяльності. Це відбивається і в соціальній відповідальності вченого, і в тісній взаємодії наукової раціональності з такими суспільними цінностями як свобода і відповідальність, цілеспрямованість, ширість, солідарність, чесність та сміливість.

Таким чином, сучасна наукова раціональність полягає, передусім, не в абстрагуванні науки від суспільних цінностей (що все одно є неможливим), а у відкритості ціннісних установок для критичної рефлексії, їх вільного та всебічного обговорення. На відміну від класичного підходу сучасна наукова раціональність виступає як метараціональність. Це означає, що вона спрямована на формування раціонального знання на основі існуючих гносеологічних та аксіологічних передумов.

Список використаних джерел

1. Алексеев И. С. О критериях научной рациональности. Методологические проблемы историко-научных исследований / И. С. Алексеев. – М.: Наука, 1982. – 452 с.
2. Власова С. В. Научная рациональность, адекватный образ науки и ценности, связанные с наукой / С. В. Власова // Вестник МГУ. – 2006. – Т.9. – №1. – С.11–20.
3. Степин В. С. Научная картина мира в культуре техногенной цивилизации / В. С. Степин, Л. Ф. Кузнецова. – М.: РАН, Институт философии, 1994. – 274 с.
4. Швырев В. С. Рациональность как ценность культуры. Традиция и современность / В. С. Швырев. – М.: Прогресс-Традиция, 2011. – 230 с.

References

1. Alekseyev I. S. O kriteriyah nauchnoy ratsionalnosti. Metodologicheskiye problem istoriko-nauchnyh issledovaniy / I. S. Alekseyev. – M.: Nauka, 1982. – 452 s.

2. Vlasova S. V. Nauchnaya ratsionalnist, adekvatnyi obraz nauki i tsennosty, svyazannyye s nauкой / S. V. Vlasova // Vestnik MGTU. – 2006. – Т.9. – №1. – С.11–20.

3. Styopin V. S. Nauchnaya kartina mira v culture tehnogennoy tsivilizatsiyi / V. S. Styopin, L. F. Kuznetsova. – M.: RAN, Institut filosofiyi, 1994. – 274 s.

4. Shvyrev V. S. Ratsionalnist kak tsennost kulturey. Traditsiyi i sovremennost / V. S. Shvyrev. – M.: Progress–Traditsiya, 2011. – 230 s.

Stasenko S. O., candidate of philosophical sciences, docent, doctoral student of the Chair of Philosophy, Donetsk National University (Ukraine, Vinnuza), elena_andrienko8@mail.ru

Scientific rationality in the context of social values of modernity

The article is devoted to the social philosophical analysis of the axiological dimension of scientific rationality. The aim of the article is to investigate the role of scientific rationality in the system of social values of the modern world. It was concluded that the essence of modern rationality is not in total refusing from orientation on social values but in their openness for critical reflection and general discussion.

Keywords: science, society, worldview, value, rationality.

Стасенко С. А., кандидат философских наук, доцент, докторант кафедры философии, Донецкий национальный университет (Украина, Винница), elena_andrienko8@mail.ru

Научная рациональность в контексте общественных ценностей современности

Представлено соціально-філософський аналіз аксіологічного виміру наукової раціональності. Цілью роботи являється дослідження ролі наукової раціональності в системі суспільних цінностей сучасного світу. Сделан вывод о том, что сущность современной рациональности состоит не в полном отказе от ориентации на общественные ценности, а в их открытости для критичной рефлексии и всеобщего обсуждения.

Ключевые слова: наука, общество, мировоззрение, ценность, рациональность.

* * *

УДК 801.73

Фітьо В. Я.,
викладач, Коломийський педагогічний коледж
(Україна, Коломия), kolpravda@ukr.net

Розуміння як схематизація дійсності

Розглянуто поняття «розуміння» в контексті концепції схемного інтерпретаціонізму. Констатується, що розуміння – це схематизація, структурування та диференціація отриманої зовнішньої інформації за допомогою сконструйованих інтерпретативних схем. Інтерпретативні схеми не є довільними конструктами, а мають нейрофізіологічну природу та формуються на підставі оточуючого соціо-культурного середовища та природного простору.

Ключові слова: розуміння, інтерпретативна схема, світ.

Пізнання та розуміння завжди опосередковане текстами, знаками та символами. Дійсність не дається людині безпосередньо у своїй об'єктивності, а виключно в смислових конструктах світу вироблених культурною традицією, наукою та суспільством. Загальною формулою якою можна описати механізм здійснення розуміння є формула яку запропонував німецький філософ Ганс Ленк у своїй концепції інтерпретаційного конструкціонізму [3]. Для нього пізнання та розуміння – це накидання інтерпретативних схем на оточуючий нас світ та оформлення його за допомогою цих схем. Свою концепцію Ганс Ленк будує на ідеях І. Канта та Є. Гуссерля.

Саме Кант своїм «коперніканським переворотом» вперше показав, що рух пізнання відбувається не від об'єкта до свідомості суб'єкта, а у зворотньому напрямі. Пізнання для нього – це оформлення розсудком емпіричного світу за допомогою апріорних форм чуттєвості – часу та простору. Розвинув цю ідею Є. Гуссерль. У понятті інтенціональності засновник

феноменології вклав здатність суб'єкта конструювати об'єкти, тобто надавати значення сприйнятому потоку переживань. Справа в тому, що ми сприймаємо не цілісні, автономні об'єкти, наше сприйняття є потоком хаотичних, не пов'язаних між собою переживань. Здатність складання переживань в логічну структуру об'єкту, конструювання смислу закладено в свідомості.

Як зазначає Є. Причепий інтенціональність є не просто відношенням між емпіричним предметом та свідомістю, що його сприймає. Це відношення між актом свідомості та смислом, що в ньому мислиться. Предмет може належати свідомості лише через смисл, що надається останньою [5, с. 65]. «Інтенціональність означає, що джерело смислу міститься не у факті, не в його емпіричному бутті, не в його реальних зв'язках і функціях і навіть не в наявному емпіричному досвіді предмета, джерело смислу міститься не у трансцендентній предметності, а в чистій свідомості, якій властиве із самої себе інтегрувати чуттєвий матеріал у смислово єдність» [6, с. 80].

Розуміння як активність людини по конструюванню смислів, розглядає Ганс Ленк. У своїй концепції схемного інтерпретаціонізму філософ висловлює думку, що розуміння є оперування людиною інтерпретаційними конструктами – схемами. Світ конституюється та структурується у відповідності із потребами та можливостями людини. «Світ лиш в тій степені доступний розумінню, в якій він структурується та оформлюється за допомогою вироблених людиною інтерпретативних схем» [3]. Все, що можна зрозуміти і те як ми розуміємо залежить від вироблених форм та схем за допомогою яких структурується всяке розуміння. Як зазначає Ленк розуміння є накладанням концептуальних сітей, абстрактних зразків чи схем на те, що прагнемо зрозуміти. У філософії науки існує положення про те, що кожен емпіричний факт є теоретично навантажений, тобто вписаний в певну теорію. Від цього і залежить його розуміння. Подібно до цього трактує свою концепцію Ленк. Кожна інформація для того, щоб бути зрозумілою має бути вписаною до певної схеми.

Щодо самого поняття схеми, то німецький філософ дає таке визначення. «Схема це будь яка форма структурування репрезентативного характеру, яка зовні заміщається знаком, а внутрішньо – образом, уявленням» [3]. Продуктування самих інтерпретативних схем зумовлене «спадковістю і еволюційним розвитком, відчасти попередніми онтогенетичними взаємодіями зі світом, а відчасти пізнаються через навчання і досвід» [4, с. 50]. Для детального пояснення процесу продуктування схем Ленк звертається до нейробіології та нейропсихології. Виявляється всякий пізнавальний акт є нейробіологічно зумовлений. Ідеться про те, що в якості схематизуючого структурування виступають певного роду нейронні ансамблі, що з'єднуються у нейронні сітки. Іншими словами, якщо ми прагнемо виявити певний контур, то активізуються ті нейрони, що відповідають за виявлення саме цього контуру. При дії зовнішнього подразника на сітківку ока чи слуховий апарат активізуються певні долі головного мозку, які переробляють отриману інформацію. Причому інформація переробляється диференційовано, і лише на пізніх етапах знову інтегрується в образ, нейронний ансамбль, який є продуктом обробки головним мозком отриманої зовнішньої інформації. Це дає підстави говорити, що образ сприйняття є конструкцією певного

роду нейронів, він не є відображенням дійсності чи об'єкту як він є. Таким чином при отриманні певної зовнішньої інформації нейрони інтегруються у визначений ансамбль, який і є схемою для розпізнавання та розуміння в подальшому. Також слід відмітити, що при сприйнятті різних родів інформації активізуються різні клітини. Утворені нейронні ансамблі – схеми, певний час володіють відносною стабільністю, а також мають властивість до повторної інтеграції при отриманні певного роду інформації. При високій частоті реактивації об'єднання нейронів відбувається миттєво та може зберігати стабільність на протязі достатньо довгого відрізка часу. Чим більша частота реактивації схем, тим вони стабільніші.

Г. Ленк акцентує увагу на тому, що інтерпретативну схему не є суто ідеальними чи суб'єктивними конструктами, як це є у випадку фантастичних уявлень. «Коли ми сприймаємо світ, то його структуруємо, але акти структурування не є випадковими, а зав'язані на взаємодії із світом» [3]. Зав'язаність на взаємодії із зовнішнім світом німецький філософ трактує через поняття імпрегнації (Impregniere). Дане слово можна перекласти як просякнутий, тобто мається на увазі, що всякі пізнавальні схеми є просякнуті фактами зовнішнього, фізичного світу. Аналогічно як всякий емпіричний факт чи наукове спостереження теоретично навантажено, так і інтерпретативна схема навантажена зовнішнім світом, чуттєвістю. Іншими словами зовнішній світ є корелятом формування пізнавальних схем. Ленк перефразовує вислів І. Канта: «схемні інтерпретації без зовнішнього світу пусті, а світ без схемних інтерпретацій сліпий. Зрячою інтерпретація стає тоді, коли вона спрямована на зовнішнє» [3]. Як нам видається, це достатньо важливе зауваження Ленка, адже здатне на емпіричному рівні пояснити різке розходження змістовного наповнення пізнавальних схем, кодів розуміння та інтерпретацій дійсності у різних культурах. Отже те як ми розуміємо залежить не тільки від культурної традиції, дискурсу чи тих самих пізнавальних схем, про які говорить Ленк, виявляється що розуміння зумовлене також і простором, як природнім так і соціальним. Адже первинним корелятом утворення інтерпретативних схем є саме предмети простору і на них будується подальше формування та узагальнення схем.

Таким чином розуміння визначаємо як проектування пізнавальних схем на чуттєві сприйняття. Таке проектування, тобто схематизація, може бути як свідомо, так і несвідомо. Таким чином всяке розуміння та інтерпретація пов'язані із використанням тих чи інших схем. Розуміння – це активізація пізнавальних схем, чи включення об'єкта, котрий слід відінтерпретувати, в контекст певної схеми.

Схемна інтерпретація як вид пізнавальної активності на думку Ленка є чітко ієрархізована. Сам філософ виділяє такі рівні схемних інтерпретацій. Перший рівень пов'язаний із активацією схем чуттєво, котрі ґрунтуються на генетиці. Наприклад, розрізнення світла і п'їтьми. На другому рівні відбувається інтерпретація фреймів, котрі утворюють якості. Третій рівень – це утворення понять, а саме закладені в культурі конвенції та норми. Четвертий рівень включає інтерпретації віднесення до категорій, а також класифікацію у відповідності з родовими термінами. П'ятий рівень – рівень застосування теоретично аргументованих інтерпретацій. Переважно

цей рівень застосовується в науці. Шостий рівень – рівень метаінтерпретації, використовує філософські та методологічні інтерпретації [4, с. 52–53].

Виходячи із розробленої Гансом Ленком концепції можна стверджувати, що розуміння є структурування та диференціація отриманої інформації за допомогою сконструйованих інтерпретативних схем. Як було зазначено ці схеми не є довільними конструктами, вони мають нейрофізіологічне походження та формуються на підставі оточуючого середовища, природного простору, культури тощо. На підставі аргументації Ленка можна однозначно ствердити, що кожна історична чи культурна спільнота виробляє власні схеми та коди розуміння в силу відмінності природного та історичного середовища. Крім цього необхідно відмітити і унікальні особливості формування схем окремими індивідами, адже вони також відрізняються в силу відмінності особистого досвіду. Тому стверджуємо, що розуміння зумовлене не лише загальними схемами закріпленими в традиції, а в першу чергу особистим досвідом та особливостями застосування конкретних схем в конкретних контекстах індивідом. Згадаймо відому легенду про будівництво Шартрського собору. На запитання що вони роблять один відповів, що несе цеглу, інший – заробляю гроші, а третій, що будує собор.

Загалом можна погодитися із аргументацією Ганса Ленка. Адже питання про можливість розуміння імплікує проблему представлення об'єкту розуміння як цілого, а не сукупнісно окремих фрагментів. Про це писав також Г.-І. Гадамер, називаючи таку вимогу настановою вивіршеності. «Зрозумілим буде лише те, що являє собою викінчену смисловою спільністю» [1, с. 243]. Насправді можливість такого представлення є проблемою. Адже всяке наше сприйняття та когнітивна активність розгортається в часі і є потоком переживань, відповідно в кожен момент часу актуальним є лише окреме переживання. Прикладом є слухання музичної композиції чи читання тексту, спільність яких розкладається в часі. Власне для конституювання об'єкту як цілого і необхідні схеми. Накладаючи їх на потік переживань ми встановлюємо необхідні зв'язки між окремим переживаннями, конструюємо із окремих переживань об'єкт. Акт встановлення зв'язку між переживаннями, конструювання об'єкту і є актом розуміння. Відповідно акт розуміння є актом, котрий надає смислу певній сукупності переживань, а об'єкт розуміння є нічим іншим як системою, взаємозв'язком переживань, котрі об'єднані в акті розуміння думкою. Об'єкт як цілісність не може сприйматися, а тим більше відобразитися в свідомості. Коли ми говоримо про те, що розуміємо щось (певний об'єкт, котрий може бути і як річчю, так і певною ситуацією), то це є мисленнєвий конструкт, думкою організований у єдність, схоплений із потоку переживань.

Схема є організуючим принципом при структуруванні чуттєвості, що дається нам у відчуттях. Це форма, яку набуває матерія в акті розуміння. Схема не тотожна об'єкту, вона радше є проектом, що набуває конкретного герменевтичного та змістовного навантаження в окремих актах розуміння. В такому разі об'єкти не є актуальними єдностями, а гіпотезою, що певні переживання в даному контексті можуть бути об'єднані саме таким чином, хоча існують і варіативні можливості (вище ми приводили приклад із Шартрським собором). Феномен схеми є горизонтом всякого розуміння, в сенсі конструювання

смислу, завдяки якому ми спроможні схопити об'єкт із потоку переживань. В даному контексті можна говорити про схеми дійсності як своєрідну техніку чи схему конструювання. Коли ми сприймаємо щось нове, незнайоме та незрозуміле, схеми виступають перспективою чи підказкою між якими переживаннями можливо встановити зв'язок. Отже зрозуміти щось до певної міри означає його сконструювати.

Виходячи із вище наведених аргументів констатуємо, що розуміння завжди неповне: по–перше через неможливість актуалізувати, чи навіть визначити всі переживання в об'єкті, тобто вже сконструйований об'єкт у акті схоплення не передбачає сталої кількості переживань із яких він мав би бути сконструйований. Завжди є переживання, котрі можна вписати в ідею об'єкту, але котрі не були актуалізовані інтерпретатором. Сюди втручається досвід інтерпретатора та контекст, від якого також залежить механізм конструювання, що відбувається в акті розуміння. По–друге, оскільки уява про схему чи форму, пов'язана із особистим досвідом інтерпретатора, то через обмеженість останнього, обмеженою є і схема. Наприклад, таку річ як комп'ютер, я конституюю як прилад, на якому можна слухати музику, людина, яка причетна до його безпосереднього виробництва буде мати набагато ширше розуміння в силу свого знання нюансів, котрі пов'язані із будовою, функціонуванням, властивостями приладу.

Розуміння як акт конструювання об'єкту, оформлення потоку переживань, актуалізація деяких з них в об'єкт розуміння відбувається на тлі фонівих неактуальних переживань. Об'єкт сформований нами а в акті розуміння є виривання окремих переживань із загального потоку. Тому потік переживань є горизонтом та умовою розуміння, він вказує на дві речі; по–перше, він містить у собі безконечне поле для подальшої структуризації. Поряд із вже сконструйованим об'єктом можливі інші об'єкти, що перебувають із нашим об'єктом у певних відношеннях та зв'язках. Ці відношення між об'єктами створюють спільність, що ми її називаємо світом. Таким чином в кожному акті розуміння імпліцитно міститься ідея світу, як горизонту окремого об'єкту. Завдяки існуванню такого горизонту існує можливість локалізувати об'єкт розуміння в часі та просторі, у специфічних зв'язках з іншими об'єктами, взагалі визначити його автентичність та відмінність. Власне світ є тим тлом на якому виділяється окремих об'єкт у своїй автентичності та неповторності.

По–друге. Існування горизонту неактуальних переживань дає можливість уточнення та конкретизацію розуміння певного об'єкту через включення до нього нових переживань. Б. Гутнер називає таку можливість «безконечне заглиблення в предмет» [2, с. 53]. З іншого боку існують можливості та контексти в яких певний об'єкт буде схоплений по іншому, в інших нюансах за допомогою інших переживань. Таким чином об'єкт надає нам безконечну кількість структур та своїх варіантів, залишаючись тим самим. Безперечно існують контексти в яких інший інтерпретатор по іншому сконструює об'єкт. Отже в акті розуміння імпліцитно закладена можливість іншого, альтернативного розуміння. Існування горизонту неактуальних переживань уможливорює варіативність та плюральність розуміння, кожне з яких є легітимним.

Третім корелятом розуміння, на рівні із схемою об'єкта та зовнішнього світу, що імпліцитно присутні

в кожному акті розуміння, є суб'єкт розуміння, тобто «Я» інтерпретатора. Саме я використав певну схему для конструювання об'єкту, я поєднав певні переживання у цілісний об'єкт і поєднав їх саме так, а не інакше. Отже я несу відповідальність за своє розуміння. На фоні того як я зрозумів можливі розуміння інших, в майбутньому теж буде можливість сконструювати об'єкт, але він буде зовсім іншим. Я сконструював окремі переживання саме так, це моє бачення, моя позиція та моє позиціонування до світу. Розуміння, таким чином, є не лише моментом схоплення певного об'єкту, але також і моментом схоплення себе мислячим та відповідальним за своє розуміння. А саме відповідальність конститує свідомість та власну автентичність. Виявляється, що саме через розуміння здійснюється реалізація інтерпретатора як особи та вибудовування власної автентичності.

Отже на основі всіх вище наведених аргументів, маємо підстави ствердити, що розуміння є застосування інтерпретативних схем речей до чуттєвої даності, чи якщо говорити більш узагальнено, до зовнішнього світу. Схема окреслює набір переживань між якими можливий зв'язок, зовнішній світ вказує на зв'язок об'єкту з іншими, його місце в більш загальній системі світу. Також в розуміння необхідно присутній момент самоконституювання інтерпретатора як джерела конструктивної активності.

Список використаних джерел

1. Гадамер Г.–Г. Истина і метод. – Т.1. – Київ, 2000. – 464 с.
2. Гутнер Б. Знание как событие и процесс // Что значит знать? Обучение, понимание, сознание. – М.: Издательство МГУ, 1999. – С.46–60.
3. Ленк Г. Схемные интерпретации и интерпретационный конструкционизм. – <http://filosof.historic.ru/books/index17.shtml>
4. Ленк Г. К методологической интеграции наук с интерпретационной точки зрения // Вопросы философии. – 2004. – №3. – С.52–53.
5. Причепіє С. Феноменологічна теорія свідомості Гуссерля. – К., 1971. – 103 с.
6. Janseen P. Geschichte und Lebenswelt. Ein Beitrag zur Diskussion der Husserlschen Spätphilosophy. – Die Universität zu Köln, 1964. – 142 s.

References

1. Gadamer G.–G. Istyna i metod. – T.1. – Kyi'v, 2000. – 464 s.
2. Gutner B. Znanie kak sobytie i process // Chto znachit znat'? Obuchenie, ponimanie, soznanie. – M.: Izdatel'stvo MGU, 1999. – S.46–60.
3. Lenk G. Shemnye interpretacii i interpretacionnyj konstrukcionizm. – <http://filosof.historic.ru/books/index17.shtml>
4. Lenk G. K metodologicheskoy integracii nauk s interpretacionnoj točki zrenija // Voprosy filosofii. – 2004. – №3. – S.52–53.
5. Prychepij Je. Fenomenologichna teorija svidomosti Gusserlja. – K., 1971. – 103 s.
6. Janseen P. Geschichte und Lebenswelt. Ein Beitrag zur Diskussion der Husserlschen Spätphilosophy. – Die Universität zu Köln, 1964. – 142 s.

Fityo V. Ya., teacher Kolomyjsky Teachers College (Ukraine, Kolomyia), kolpravda@ukr.net

Understanding as schematization of reality

The concept of «understanding» in the context of the conception of schematic interpretationism. Understanding is seen as schematization, structuring and differentiation of received outer information with the help of construed interpretative schemes. Interpretative schemes are not random constructs, but have a neurophysiological nature and are formed on the basis of the surrounding socio-cultural and natural environment.

Keywords: understanding, interpretative scheme, environment.

Фитьо В. Я., преподаватель, Коломыйский педагогический колледж (Украина, Коломыя), kolpravda@ukr.net

Понимание как схематизация действительности

Рассмотрено понятие «понимание» в контексте концепции схемного интерпретационизма. Констатируется, что понимание – это схематизация,

структурирование и дифференциация полученной внешней информации с помощью сконструированных интерпретативных схем. Интерпретативные схемы не являются произвольными конструктами, а имеют нейрофизиологическую природу и формируются на основании окружающей социокультурной среды и природного пространства.

Ключевые слова: понимание, интерпретативная схема, мир.

* * *

УДК 101.9:130.12:165.4

Киселиця С. В., кандидат філософських наук, доцент кафедри філософії та соціально-гуманітарних дисциплін, Чернігівський національний технологічний університет (Україна, Чернігів), ksvim37@gmail.com

ДОБРОСЕРДЕЧНІСТЬ У КОМУНІКАТИВНОМУ ДОСВІДІ УКРАЇНСТВА

Проблема засвоєння доброзичливості та втілення її у повсякденність є позачасовою у будь-якому цивілізованому співтоваристві. Статтю присвячено пошуку ефективних способів поєднання індивідуальних та загальнолюдських цінностей в українській філософській думці. Йдеться про філософію серця та нагальну необхідність розповсюдження її креативної складової на процес становлення громадянського суспільства. Метою дослідження є з'ясування умов успішного функціонування довірливого світвiдiннєння, трансформації світвiдiннєння змісту гуманізму в психологічну настанову, ролі стриманості і розсудливості у підтриманні миру та спокою у глобальному вимірі, окреслення толерантності як форми життєвої мудрості. Автор прагне довести здатність особистою добросердечністю одухотворювати потойбічний, зовнішній байдужий світ. Визначаються потенціальні та актуалізуючі способи впливу кордоцентризму на історичні та екзистенціальні події з метою безумовної гуманізації як культурно-антропологічного простору, так і досягнення душевної рівноваги.

Ключові слова: гуманізм, добросердечність, довіра, душевність, духовні цінності, розсудливість.

Пошук компромісу між багатограним загально-історичним, локальним, особистим досвідом трансформує повсякденну ситуацію вибору між добром і злом на абстрактному рівні у проблему відверто конкретних форм її засвоєння: доброзичливості (як мінімум) і добротності (як максимум) на шталт раціонального пошуку балансу інтересів у психолого-антропологічній, політико-правовій, соціально-філософській царинах.

Виховання «смаку» до панування загальнолюдських цінностей є актуальним завданням для будь-якого людського співтовариства безвідносно до його економічних і технологічних характеристик. З огляду на ієрархію потреб людини рано чи пізно виникає стурбованість щодо самореалізації та затребуваності, «золотої середини» між колективними та індивідуальними інтересами. Ця суперечність виступає надійним стимулом для пошуку здорового компромісу між ними. Не останню роль тут відіграють «раціонально-ірраціональні підказки» серця, які, зазвичай, і стають життєвим дороговказом.

Відтак, нагальним завданням прогресивно мислячої частини сучасного світу, – просякнутого нестабільністю, невпевненістю, розгубленістю, тривогою, – є поступове втілення із спілкування між людьми, державами, субкультурами, конфесіями тощо попереднього «негативного» досвіду недоволених, негараздів, непорозумінь. Натомість, через усвідомлення ризиків антигуманної налаштованості як особистості, так і народу, виникає потреба вчитися серцем вимірювати відповідальність за майбутнє.

Тож, метою статті є осмислення ролі та способів втілення добросердечності у комунікативній культурі українства. Також маємо за ціль довести, що гуманістична